

20. Хохлова І. В. Кримінальне право України (Особлива частина): навчальний посібник / І. В. Хохлова, О. П. Шем'яков. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 688 с.
21. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хаврюка. – [6-те вид., переробл. та доповн.]. – К.: Юридична думка, 2009. – 1236 с.
22. Андрушко П. П., Стрижевська А. А. Загальна характеристика злочинів у сфері службової діяльності / П. П. Андрушко, А. А. Стрижевська // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. – 2005. – № 9. – С. 28-87.

НАЛУЦИШИН В. В.,

кандидат юридичних наук,
старший радник юстиції,
доцент кафедри кримінального права та процесу
(Хмельницький університет
управління та права)

УДК 343.343.3(477)

ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ХУЛІГАНСТВА

У статті розглянуті та проаналізовані питання стосовно проблем об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 296 Кримінального кодексу України. На підставі проведеного дослідження були розроблені відповідні висновки та пропозиції, що можуть мати теоретичне та практичне значення у подальшому вивченні даної проблеми.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, злочин, хуліганство, об'єктивна сторона, особлива зухвалість, винятковий цинізм.

В статье рассмотрены и проанализированы вопросы относительно проблем объективной стороны состава преступления, предусмотренного ст. 296 Уголовного кодекса Украины. На основании проведенного исследования были разработаны соответствующие выводы и предложения, которые могут иметь теоретическое и практическое значение в последующем изучении данной проблемы.

Ключевые слова: уголовная ответственность, преступление, хулиганство, объективная сторона, особое дерзость, исключительный цинизм.

In the article a question is considered and analysed in relation to the problems of objective side of corpus of foreseen st. 296 of the Criminal code of Ukraine delict. On the basis of the conducted research the proper conclusions and suggestions which can have a theoretical and practical value in the subsequent study of this problem were developed.

Key words: criminal liability, crime, hooliganism, the objective side, particularly daring, exceptional cynicism.

Вступ. Положення вчення про об'єктивну сторону злочину і, зокрема передбаченого ст. 296 Кримінального кодексу України (далі – КК), важливі з теоретичної і прикладної позицій та потребують подальшої розробки.

Питання щодо визначення об'єктивної сторони злочинів взагалі та хуліганства зокрема розглядалися в роботах І.М. Даньшина, В.Т. Дзюби, М.Л. Накловича, Г.І. Піщенко, А.П. Тузова, Є.В. Фесенка, С.С. Яценка та інших вчених. Праці даних авторів мають велике наукове та практичне значення, але все ще залишається багато невирішених питань стосовно визначення змісту ознак даного злочину, в тому числі й об'єктивної сторони хуліганства.

Завданням цієї роботи є продовження розробки питань, які стосуються вивчення ознак об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 296 КК та удосконалення кримінально-правової охорони правовідносин в сфері охорони громадського порядку (спокою).

Результати дослідження. Під об'єктивною стороною злочину в юридичній літературі розуміють зовнішні ознаки злочину, які проявляються в суспільно небезпечній дії або бездіяльності людини, що потягли зміни у зовнішньому світі у вигляді заподіяння шкоди інтересам інших осіб, державі і суспільству або створюючи загрозу заподіяння такої шкоди.

Нами було досліджено 140 кримінальних справ, розглянутих міськрайонними судами Хмельницької області в період з 2008 по 2013 роки відносно 184 осіб, а також статистичні дані правоохоронних органів та

судів, праці інших науковців. Аналіз кримінальних справ засвідчив відсутність випадків хуліганства, вчинених шляхом бездіяльності, оскільки всі хуліганські вчинки являли собою активні дії, змістом яких було насильство (фізичне і психічне) з метою негативного впливу на потерпілих, інших осіб, і переслідували певну мету. Для більш точного визначення специфічних ознак конструкції об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 296 КК, зупинимось на наступному: дії, способах, публічності, причинному зв'язку та злочинних наслідках.

Досліджуючи об'єктивну сторону хуліганства, ми вважаємо, що її утворюють активні дії, змістом яких є фізичне і психічне насильство, виражене в двох нормативно-визначених способах, які визначають публічність діяння та злочинні наслідки. Вказане положення знаходить підтвердження у судово-слідчій практиці.

«С.Р.А. 19.01.2012 року в м. Кам'янці-Подільському, близько 20 години, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та знаходячись біля входу в приміщення гуртожитку Кам'янець-Подільського професійно-художнього ліцею, що по вул. Тімірязєва, 127, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалось особливо зухвалістю, яка виразилась в ігноруванні загальноприйнятих норм моралі, етичних та правових норм, образою нецензурною лайкою громадян, безпідставному чіплянні та приниженні гідності громадян, в нахабному поведженні, буйстві поєднаному із заподіянням фізичної болю, розпочав ображати потерпілого К.І.С. образливими словами та нецензурною лайкою, чим принизив гідність останнього, після чого наніс удар ногою по сідницях потерпілого та рукою один удар у голову, в результаті чого спричинив йому тілесні ушкодження у вигляді перелому кісток спинки носу без зміщення відламків, синяка у підочній області зліва в області верхнього повіка лівого ока, які по ступеню тяжкості відносяться до легких тілесних ушкоджень, які привели до короткочасного розладу здоров'я». Суд дії С.Р.А. кваліфікував за ч.1 ст. 296 КК України [1].

Наведений приклад з очевидністю засвідчує наявність в законі (ст. 296 КК) сукупності важливих юридичних ознак хуліганства. Це пояснюється тим, що законодавець України в ст. 296 КК сформулював специфічне кримінально-правове явище, яке має складну логіко-юридичну природу, яку визначають оціночні поняття: «грубе порушення громадського порядку», «особлива зухвалість», «винятковий цинізм» тощо.

Досліджуючи поняття «грубе порушення громадського порядку», слід виходити з того, що воно відноситься до числа оціночних понять, оскільки в постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про хуліганство» від 22 грудня 2006 р. № 10, його визначення не дано, воно було відсутнє також і в постановах Пленуму Верховного Суду СРСР «Про судову практику у справах про хуліганство» від 16 жовтня 1972 р. № 9 та від 28 червня 1991р. № 3. А тому, на наш погляд, встановлення і визначення в кожному конкретному випадку вчинення хуліганства змісту цього поняття віддано на розсуд слідства та суду.

Під грубим порушенням громадського порядку в науці кримінального права України розуміється юридичне визначення характеру і ступеня порушення громадського порядку, що розкриває кримінально-правовий зміст цього діяння. Це явна неповага (зневага) до усталених етичних, моральних, правових норм, традицій тощо. Грубе порушення супроводжується, як правило, заподіянням моральної, фізичної чи матеріальної шкоди особистим чи громадським інтересам шляхом знущання, мордування, катування, спричинення тілесних ушкоджень, зриву масового заходу, порушення нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, транспорту тощо або загрозою реального застосування такого насильства, а також пошкодження чи знищення чужого майна.

Розглядаючи діяння, передбачене ст. 296 КК, М.Й. Коржанський відмічає, що його можна визначити як зумовлене зовнішніми обставинами грубе порушення громадського спокою і громадської моральності, вчинене із хуліганських спонукань [2, с. 463]. В.О. Навроцький зазначає, «порушення громадського порядку можуть полягати в заподіянні шкоди здоров'ю особи, її честі й гідності, власності, іншим правоохоронюваним цінностям» [3, с. 618]. З таким судженнями ми в певній мірі погоджуємось, вважаючи, що вони дещо неконкретно визначені.

Ми вважаємо, що стосовно хуліганства поняття «явна неповага до суспільства» слід розглядати за допомогою сучасного поняття «публічність». Вчинення хуліганських дій характеризується не певним місцем соціального значення, а сукупністю об'єктивних та суб'єктивних знак, які надають цьому злочину ознаку публічності. Це підтверджується матеріалами судової практики, згідно з якими, хоча хуліганські дії вчинюються, як правило, спонтанно (раптово), і, в переважній більшості мають ситуативний характер, але вони мають місце в переважній більшості в присутності людей, або і в їх відсутності, однак завжди наводячи на них страх, викликають у них відчуття небезпеки і неспокою, фактично дезорганізуючи життєдіяльність невизначеного кола осіб. Тим самим створюється ситуація реальної небезпеки [4, с. 86].

На наш погляд, ситуація при вчиненні хуліганства – це сукупність фактичних обставин (умов), які впливаючи на свідомість винного, як правило виступають в якості психологічної причини вчинення цього злочину.

Дослідивши етимологічне значення термінів «публічність», «публічний», «публіка», «громада», «середовище» та інші, ми прийшли до висновку, що публічність є обов'язкова ознака хуліганських дій. Саме вона виражає «якісну сторону» (С.С. Яценко) цього злочину. Оскільки хуліганство – це вчинок винної особи, яка діє з такою метою, щоб вчинок став зрозумілим не лише для потерпілого, очевидців вчиненого (з

урахуванням місця його вчинення), але й громади, об'єднаної спільними етичними і моральними нормами, інтересами, культурою, що є критерієм оцінки вчинку цієї особи (хулігана). Саме цей вчинок усвідомлюється і винним і іншими людьми як ганебний, образливий, негативний, як засіб приниження честі і гідності будь-кого. І тут значення не має, чи були вчинені хуліганські дії в громадському місці (чи перебувають люди в час вчинення злочину), чи в будь-якому місці, але характер і «результат» хуліганських дій обов'язково усвідомлюється громадою (кількома особами), або навіть і однією особою, яка сприймає їх як образу її, а також як нехтування інтересів громади, нехтування суспільної моралі.

Ми вважаємо, що кримінально-каране хуліганство може визнаватись лише публічним вчинком. Цьому підтвердженням є способи його вчинення: особлива зухвалість і винятковий цинізм неперсоніфікованого характеру, мотив явної зневаги до суспільства (суспільної моралі), мета – цинічно, брутально порушити громадський порядок, а тим самим завдати шкоду публічному інтересу, під яким ми розуміємо громадський спокій.

В свій час І.М. Даньшин слушно наголошував: для хуліганських мотивів, характерними ознаками є наглядність і очевидність їх проявів, вони «кричать», «б'ють в очі» [5].

Іншими словами під публічністю хуліганства слід розуміти таку ситуацію (обстановку), коли особа умисно і цілеспрямовано скеровує свої дії на завдання шкоди інтересам будь-якій особі таким чином, щоб все це стало зрозумілим для невизначеного кола фізичних або юридичних осіб і викликало у них як під час вчинення злочину, так і після скоєного, тривогу (неспокій) небезпечністю вчиненого.

Діюче кримінальне законодавство не містить нормативного визначення способу вчинення злочину, але в статтях Особливої частини чинного КК названі конкретні способи вчинення злочинів, такі, як: насильство; жорстокий або особливо жорстокий спосіб; суспільно небезпечний спосіб тощо. Названі види способів вчинення злочинів є окремими проявами, втіленням загального поняття способу вчинення злочину. Спосіб (способи) вчинення хуліганства є визначені законом. Це «особлива зухвалість» та «винятковий цинізм», завдяки яким суттєво підвищуються характер діяння шляхом умисного використання винуватим сил, факторів, які полегшують вчинення злочинного діяння [6, с. 12]. Таке визначення способу вчинення злочину в повній мірі відповідає способу вчинення багатоб'єктних злочинів.

Під способом хуліганства слід розуміти небезпечне насильство (фізичне і психічне), змістом якого є реальна і об'єктивна загроза законним інтересам невизначеного кола осіб [7, с. 52-75; 8, с. 75]. На нашу думку, особа, яка вчиняє хуліганство, в повному обсязі усвідомлює не лише свої дії, а й спосіб (способи) вчинюваних злочинних дій та характерні особливості злочинних наслідків. Так, фізичне насильство характеризується не лише застосуванням суспільно-небезпечних предметів (зброя, вибухівка, отрута, радіоактивні матеріали та ін.), а й самими рухами, діями суб'єкта злочину (застосування прийомів, використання знань з анатомії людини, тяжкості хвороби та ін.), а також заподіяною моральною, фізичною та матеріальною шкодою.

Конкретизуючи ознаки фізичного насильства при вчиненні хуліганства, під ними слід розуміти умисне нанесення потерпілим ударів, побоїв, які завдали фізичного болю, тілесних ушкоджень, або дії, що проявилися у знищенні або пошкодженні майна або потягли за собою припинення певних робіт, надання послуг, порушили відпочинок та завдали інших негативних наслідків фізичного характеру.

Сутнісною ознакою об'єктивної сторони хуліганства нарівні із фізичним насильством є насильство психічне.

Насильство при хуліганстві – це зовнішній з боку винуватої особи умисний і протизаконний фізичний вплив на людину (або групу осіб), здійснений проти її (їх) волі, пов'язаний із заподіянням фізичної або психічної травми, тим самим обмежити її свободу дій або принизити її честь і гідність. Враховуючи це вважаємо, що злочин, передбачений ч. 1 ст. 296 КК, відноситься до так званих формально-матеріальних складів.

Хуліганські дії проявляються в першу чергу у словесних (вербальних) інформаційних проявах, які будучи проявом активної злочинної мотивації викликають як у потерпілого, так і в інших осіб відчуття страху, небезпеки своїм інтересам та переростають у фізичне насильство. У всіх без виключення потерпілих в досліджених нами кримінальних справах такі дії викликали стурбованість, пригнічений стан, відчуття страху, як за своє здоров'я і життя, так і своїх рідних, близьких.

Злочинна інформація є активною силою, використовуючи яку винна особа досягає своєї мети – принизити честь і гідність потерпілого або будь-яких інших осіб. Саме інформаційне насильство (психічне насильство) є передумовою фізичного насильства, а тому вони проявляються у хулігана як два складових способи вчинення цього злочину і є обов'язковими ознаками об'єктивної сторони хуліганства [9, с. 43]. Злочинні наслідки стосовно хуліганства це – моральна, фізична, матеріальна, екологічна та інша шкода, яку заподіює хуліган потерпілим, іншим особам.

Під психічним насильством як ознакою виняткового цинізму ми розуміємо: 1) загрозу застосування фізичного насильства або загроза в будь-якій іншій формі; 2) приниження, образою, словом або діями.

Під приниженням образою слід розуміти такі погрожування, нахваляння тощо, які усвідомлено сприймаються потерпілим або (та) іншими особами, викликають у нього (них) відчуття реальної небезпеки жит-

тю, здоров'ю, честі, гідності, майну як тими особами, щодо яких вони висловлені, а також іншими особами. Ці прояви виступають в якості причини тих наслідків, які наступили.

В основі хуліганського вчинку як злочину, передбаченому ч. 1 ст. 296 КК, лежить активна дія, яка характеризується із зовнішньої сторони фізичним або психічним насильством, яке знаходить свій прояв, як ми вважаємо, у способах – «особливій зухвалості» та «винятковому цинізму», які виступають як властивості, притаманні хуліганським діям.

Застосовуючи насильство, наносячи тілесні ушкодження, пошкоджуючи чи знищуючи майно, злочинець збиткується над людиною, прагне довести зухвалість, при цьому застосовуючи психічне насильство (їсти землю, пити сечу), заподіює моральні страждання, принижує честь і гідність, намагається вплинути на свідомість потерпілого, довести зверхність, знищити людину («я тебе розмажу», «я тебе зрівняю із землею»). Має місце симбіоз (поєднання) при вчиненні злочинних хуліганських дій: коли винний, застосовуючи фізичне насильство до потерпілого усвідомлював, що завдає йому *фізичних* (шляхом заподіяння тілесних ушкоджень, тортур, мордувань, побоїв), *психічних* чи *моральних* (шляхом зганьблення честі, приниження гідності, заподіяння тяжких душевних переживань, знущання тощо) *страждань*.

В постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику справах про хуліганство» від 22 грудня 2006 року № 10 під «особливою зухвалістю» розуміється: «таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке тривалий час уперто не припинялося» [10, с. 357].

Насильство як сутнісна ознака «особливої зухвалості» хуліганства може проявитися в різних за характером діях, які завжди тягнуть для здоров'я і життя людини різні негативні наслідки у вигляді фізичного болю, побоїв, різного ступеня тяжкості шкоди здоров'ю або життю. В силу цього дві ці складові – насильство і наслідки – стосовно хуліганства слід розглядати в єдиному зв'язку.

«Винятковий цинізм» Пленум визнає як дії, «поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі, наприклад, проявом безсоромності чи грубої непристойності, знущанням над хворим, дитиною, особою похилого віку, або такою, яка перебувають у безпорадному стані, та ін» [10, с. 357]. Проте, відсутність цієї формалізованої ознаки при об'єктивному встановленні та доведеності побоїв, мук і мордувань, які заподіяні з хуліганських мотивів є всі підстави вважати, що такі дії утворюють просте хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК), вчинене способом «особлива зухвалість» або/та «винятковий цинізм».

До ознак кримінально-караного виняткового цинізму не можна відносити непристойні жести, грубі, брутальні, загально образливі слова, демонстрацію статевих органів, імітування статевих зносин тощо.

Тобто таких проявів загальної зневаги до норм доброчинності, які засвідчують лише ознаки невихованості на межі непристойності. Також, коли до людини застосовується погроза вчинити фізичне насильство без додаткових дій, ця обставина не може вважатися ознакою хуліганства. В разі, коли погроза супроводжується тим, що потерпілий вчиняє якісь дії, що принижують його честь і гідність (їсти землю, пити сечу і т. п.), такі дії слід кваліфікувати як хуліганські, вчинені способом «винятковий цинізм».

Розглядаючи поняття «зброя злочину», ми виходимо із законодавчим їх визначенням стосовно хуліганства. Їх є два види: зброя або інші предмети з допомогою яких наносяться тілесні ушкодження потерпілому.

До числа зброя, за допомогою яких можна вчинити хуліганство, варто віднести псів. Зокрема, суди Російської Федерації випадки, коли особи, які нацьковували псів на потерпілих як з хуліганських, так і з корисливих мотивів, і тварини спричиняли їм легкі тілесні ушкодження (легку шкоду здоров'ю), такі дії винуватих осіб оцінювались як кваліфіковане хуліганство (ч. 3 ст. 213 КК РФ), тобто діяння вчинене із застосуванням предмета, використаного в якості зброї. В. Катаєва, аналізуючи судову практику в Російській Федерації, дійшла висновку: злочинні дії особи, яка використовує пса або інших тварин, що є небезпечним для життя і здоров'я людини, слід кваліфікувати як «застосування в якості зброї» не лише при вчиненні розбою, але і при вчиненні злочинів, склади яких мають цю кваліфікуючу ознаку, зокрема хуліганство [11, с. 47-49].

Особливе значення при кваліфікації хуліганства має причинний зв'язок між діями особи, яка вчинила злочин і злочинними наслідками [12].

Висновки. Виходячи з викладеного і враховуючи матеріали судової практики, зазначимо наступне:

1. Ми вважаємо, що в основі хуліганського вчинку як злочину, передбаченого ст. 296 КК, лежить активна дія, яка характеризується із зовнішньої сторони фізичним і психічним насильством, що знаходить свій прояв у способах – особливій зухвалості та/або винятковому цинізмі, які виступають в сукупності і взаємозалежності. А тому хуліганство – це аморальний вчинок, який характеризується активними діями публічного характеру, змістом яких є двоєдиний спосіб – «особлива зухвалість» і «винятковий цинізм», притаманний лише цьому злочину, та злочинні наслідки кримінально-публічного характеру.

Під способом хуліганства у формі «особливої зухвалості» ми розуміємо той механізм впливу на цінності, взяті під охорону ст. 296 КК, який може проявитись у застосуванні фізичного насильства до по-

терпілого або інших осіб з використанням предметів (знарядь), здатних підсилити ступінь небезпечності такого насильства, та заподіяти суспільно-небезпечну шкоду приватно-публічного характеру.

Під способом хуліганства у формі «виняткового цинізму» ми розуміємо такий інформаційний прояв психічного насильства, який спрямований на свідомість і волю потерпілого або інших осіб та є органічною ознакою фізичного насильства, як правило з використанням предметів, здатних принизити честь і гідність особи і тим самим завдати їй суспільно-небезпечну шкоду приватного характеру з ознаками публічності.

2. Специфічні способи вчинення хуліганства з очевидністю засвідчують визнання «публічності» обов'язковою ознакою об'єктивної сторони хуліганства.

Список використаних джерел:

1. Архів Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області. Справа № 2208/2569/12.
2. Науковий коментар Кримінального кодексу України / Проф. Коржанський М.Й. – К. : Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. – 656 с.
3. Навроцький В.О. Кримінальне право України: Особлива частина : курс лекцій. – К. : Т-во «Знання», 2000. – 771 с.
4. Налуцишин В.В. Кримінальна відповідальність за хуліганство (296 КК України) : монографія. – Х. : Харків юридичний, 2009. – 252 с.
5. Даньшин И.Н. Уголовно-правовая охрана общественного порядка. – М. : Юр. лит., 1973. – 200 с.
6. Гаухман Л.Д. Насилие как средство совершения преступления. – М. : Юрид. лит., 1974. – 167 с.
7. Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. – Х. : Вища школа, 1982. – 161 с.
8. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. – М. : Госюриздат, 1960. – 244с.
9. Ковалев М.И. Общественно опасное последствие преступления и диспозиция уголовного закона // Советское государство и право. – 1990. – № 10. – С. 43.
10. Постанови Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справах (1973-2011 роки): станом на 26 верес. 2011 р. / упоряд.: Ю.М. Грошевий, О.В. Капліна, В.І. Тютюгін. – Х. : Прапор, 2011. – 456 с.
11. Катаева В. Животные как орудия преступления // Законность. – 2006. – № 2. – С. 47-49.
12. Сергеевский Н.Д. О значении причинной связи в уголовном праве. – Ярославль, 1880. – 177 с.

ОРЛОВСЬКА Н. А.,

доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики (Міжнародний гуманітарний університет)

УДК 343.24

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИСТЕМИ ПОКАРАНЬ У КОНТЕКСТІ ПОБУДОВИ САНКЦІЙ НОРМ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ

У статті розглядаються актуальні питання системи покарань як основи побудови санкцій норм Особливої частини КК України. Виокремлюються проблемні аспекти регламентації цієї системи (повнота переліку покарань, регламентація штрафу, конфіскації майна). З урахуванням останніх змін до КК України розглядаються заходи кримінально-правового характеру. Пропонуються шляхи вдосконалення КК України.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, система покарань, заходи кримінально-правового характеру, кримінально-правові санкції.

В статье рассматриваются актуальные вопросы системы наказаний как основы построения санкций норм Особенной части УК Украины. Выделяются проблемные аспекты регламентации этой системы (полнота перечня наказаний, регламентация штрафа, конфискации имущества). С учетом последних изменений в УК Украины рассматриваются меры уголовно-правового характера. Предлагаются пути совершенствования УК Украины.

Ключевые слова: Уголовный кодекс Украины, система наказаний, меры уголовно-правового характера, уголовно-правовые санкции.

The article is devoted to punishment system actual questions as a basis of UCC Special part sanctions construction. The problematic aspects considered to this system regimentation are highlighted (punishment list completeness, regulating of fine and confiscation of assets). Taking into account recent changes in UCC the criminal-legal measures are considered. The ways of UCC improvement are suggested.

Key words: Criminal Code, punishment system, criminal-legal measures, criminal sanctions.

